

Проблеми реалізації обмеження прав людини в умовах воєнного стану мають комплексний характер і зумовлені необхідністю поєднання інтересів національної безпеки з вимогами верховенства права. Конституція України та Європейська конвенція з прав людини формують чіткі орієнтири щодо меж і умов таких обмежень, однак їх ефективна реалізація залежить від практики правозастосування.

Забезпечення законності, пропорційності, тимчасовості обмежень, а також ефективного судового та парламентського контролю є ключовими передумовами недопущення системного звуження прав і свобод людини навіть в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнародний договір від 04.11.1950 р. (ратифікована Україною 17.07.1997) // Офіційний вісник України. 2010. № 32. Ст. 1136.

УДК: 341.231.14:342.7

АДАПТАЦІЯ СТАНДАРТІВ ХАРТІЇ ОСНОВНИХ ПРАВ ЄС ДО УМОВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ТА ВІЙНИ

Тимошук О.Г., к.ю.н., доцент
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Війна росії проти України спричинила безпрецедентний виклик для всієї системи європейського правопорядку, включно з механізмами захисту прав людини в межах Європейського Союзу. Хартія основних прав ЄС [1], будучи первинним правом Союзу, формує базові стандарти свободи, безпеки, рівності, гідності та

справедливості. Однак воєнні реалії висувають питання про гнучкість інструментів захисту, а також про те, як забезпечити ефективність і неперервність гарантій прав людини за умов масштабних гуманітарних, безпекових і соціальних загроз.

Необхідність дослідження адаптації стандартів Хартії в умовах війни зумовлюється розширенням правозастосування актів ЄС щодо тимчасового захисту та міграційних потоків; посиленням ролі органів ЄС у документуванні воєнних злочинів; зростанням значення цифрових прав, приватності та безпеки в умовах кіберзагроз; трансформацією взаємозв'язку між правами людини та вимогами публічної безпеки. Таким чином, тема є вкрай актуальною для вироблення узгоджених європейських практик реагування на надзвичайні виклики війни. Щодо нормативного статусу Хартії основних прав ЄС у контексті збройної агресії - вона має юридично обов'язкову силу з 2009 року й підлягає застосуванню лише у сфері компетенцій ЄС. Проте воєнний стан в Україні актуалізує питання розширеного тлумачення її положень через призму принципу ефективності та взаємодії з міжнародним гуманітарним правом і Європейською конвенцією з прав людини. Статті Хартії не містять окремого механізму дерогацій, однак Суд ЄС у своїх рішеннях послідовно застосовує: принцип пропорційності, критерій легітимної мети, необхідність у демократичному суспільстві, що фактично формують стандартизовану модель оцінки державних обмежень у кризових ситуаціях, тому ці критерії переосмислюються через необхідність швидкого реагування та підвищеної ролі публічної безпеки.

Директива 2001/55/ЄС [2] була вперше активована 2022 року через агресію росії проти України. Її імплементація продемонструвала, що статті Хартії щодо людської гідності, права на притулок, недискримінації та соціальних прав потребують адаптації під масовість міграційних процесів; застосування стандартів Хартії стало ключовим інструментом забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та ринку праці для українських переміщених осіб, тому виникла необхідність переосмислення тривалості та змісту тимчасового захисту в умовах затяжної війни. У воєнний час Хартія

стикається з реальністю посилення державного та інституційного моніторингу, боротьби з дезінформацією, критичних кіберінцидентів. Проблемним постає питання балансу між безпекою та фундаментальними правами, особливо коли цифрові загрози виникають унаслідок військових операцій. Інститути ЄС (Eurojust, Європейська прокуратура, парламентські слідчі ініціативи) дедалі активніше інтегрують стандарти Хартії, забезпечуючи: право на доступ до правосуддя, захист потерпілих, належні стандарти доказування. Уперше сформувався механізм європейського рівня для координації доказів воєнних злочинів — це новий вимір застосування Хартії в умовах війни.

Хартія основних прав ЄС не потребує формальної зміни для умов війни, але потребує розширеного тлумачення, яке дозволяє адаптувати її положення до реалій воєнного часу через принципи пропорційності, ефективності та верховенства права. Воєнна агресія спричинила фактичну модернізацію правозастосовної практики ЄС, зокрема в міграційному, цифровому та кримінальному вимірах, що посилило інтеграційний характер Хартії та її вплив на держави-члени [3, С.407]. Права під захистом Хартії демонструють здатність до гнучкої адаптації, що дозволяє зберігати фундаментальні стандарти навіть за умов масованих загроз правам людини. ЄС сформував нову модель кризового правозастосування, яка поєднує гуманітарні, безпекові та цифрові інструменти, забезпечуючи стабільність правового порядку в умовах війни. Україна, як держава-кандидат, отримує доступ до еволюційних стандартів прав людини, що формує підґрунтя для оновлення національного законодавства та поглибленої інтеграції у правовий простір ЄС.

Список використаних джерел:

1. Хартія основних прав Європейського Союзу : проголошена 7 грудня 2000 р. та адаптована 12 грудня 2007 р. Офіційний вісник Європейського Союзу. 2012. С 326. С. 391–407

2. Директива 2001/55/ЄС Ради від 20 липня 2001 р. про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у випадку масового напливу переміщених осіб і про заходи сприяння збалансуванню зусиль держав-членів, що приймають таких осіб, та несуть наслідки такого прийняття. Офіційний вісник Європейського Союзу. 2001. L 212. С. 12–23

3. Тимошук О.Г. Правовий механізм адаптації національного законодавства до європейських міжнародно-правових стандартів прав людини. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2025. № 3, Ч. 3. С. 405-411. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.63>

УДК 349.2:342.7:004

ЗАХИСТ ПРАВ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ МЕДИЦИНИ: ПРОБЛЕМИ ТРУДОВИХ ГАРАНТІЙ І ПРИВАТНОСТІ

Ломакіна І. Ю., к. ю. н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Досліджено правові аспекти захисту трудових прав та приватності медичних працівників в умовах впровадження електронної медицини (eHealth) в Україні. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення, практичні ризики щодо обробки персональних даних та оплати праці, а також запропоновано ключові напрями удосконалення гарантій. Висвітлено необхідність системного поєднання цифрових технологій із правовим контролем.

Ключові слова: електронна медицина, eHealth, медична інформаційна система, захист персональних даних, трудові гарантії медиків, цифровізація охорони здоров'я.

В Україні запровадження ЕСОЗ сприяє радикальному переформатуванню організації праці медичних закладів: електронні медичні картки, централізоване сховище даних, облік медичних послуг та пацієнтів, онлайн-консультації та телемедицина. Цифровізація підвищує ефективність медичного обслуговування та